СОВЕТ БИЛЯРСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ АЛЕКСЕЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН	ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЛЕКСЕЕВСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ БИЛӘР АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

16.03.2026 № 12

С. Билярск

«Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләрен раслау турында» 2023 елның 11 августындагы 53 номерлы Совет карарына үзгәрешләр кертү проекты хакында

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләрен законнарга һәм «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына туры китерү максатында,

Биләр авыл җирлеге Советы карар кабул итте:

1.Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Биләр авыл җирлеге Советының 11.08.2023 ел №53 карары белән расланган Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертергә (1 нче кушымта).

2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проекты буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибен һәм аның буенча фикер алышуда гражданнарның катнашуын расларга (2 нче кушымта).

3. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проекты буенча гавами тыңлаулар үткәрү тәртибен һәм аның буенча фикер алышуда гражданнарның катнашуын расларга (3 нче кушымта).

4. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (https://pravo.tatarstan.ru), Алексеевск муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга (https://alekseevskiy.tatarstan.ru/), һәм гражданнар күпләп җыела торган урыннардагы түбәндәге адреслар буенча

урнашкан мәгълүмат стендларында халыкка җиткерергә: Башкарма комитетның административ бинасы (Биләр авылы, Калинин ур., 3 йорт), авыл клубы бинасы (Биләр авылы, Ленин ур., 1а йорт), авыл клубы бинасы (Шәмә авылы, Заречная ур., 17 йорт)

5. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр проектына кергән тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча түбәндәге составта эшче төркем төзергә:

1) Чугуров А. А. - 6 нчы Биләр сайлау округы депутаты.

2) Шевелев А.Н. - 1 нче Биләр сайлау округы депутаты.

3) Новикова Н. А. - 10 нчы Биләр сайлау округы депутаты.

6. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы депутатларының Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектына тәкъдимнәре төзәтмәләр рәвешендә эшче төркемгә 2026 елның 5 апреленә кадәр кертелә дип билгеләргә.

7. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектына гражданнарның тәкъдимнәре,Ф.И.А.,туган елы,авторның адресы күрсәтелеп язма рәвештә түбәндәге : Татарстан Республикасы, Алексеевск районы, Биләр авылы, Калинин урамы, 3 йорт адресына җибәрелә дип билгеләргә.

8. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр проекты буенча 06.04.2026 елда 10.00 сәгатьтә түбәндәге адрес буенча гавами тыңлаулар билгеләргә: Татарстан Республикасы Алексеевск районы, Биләр авылы, Калинин урамы, 3 йорт.

9. Эшче төркемгә Биләр авыл җирлеге Советы депутатларының төзәтмәләрен һәм Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектына гражданнарның тәкъдимнәрен өйрәнеп һәм гомумиләштереп, аны 07.04.2026 елга кадәр Левашево авыл җирлеге Советына карауга кертергә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Алексеевск муниципаль районының
Биләр авыл җирлеге башлыгы,
Совет рәисе **А. И. Рузанов**

СОВЕТ БИЛЯРСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ

Биләр авыл җирлеге
Советының 16.03.2026 ел, № 12
карарына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләре статьяларының яңа редакциясе

Бүлек 2. Төп төшенчәләр

Статья 7

1. Әлеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендәге җир кишәрлекләрен һәм аларда яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементларны) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

арборицидлар-агач-куаклар һәм чүп үләннәренә каршы кулланыла торган химик матдәләр;

хуҗасыз транспорт чарасы-милекчесе булмаган яисә милекчесе билгеле булмаган йә, әгәр законнарда башкасы каралмаган булса, милекчесе милек хокукыннан баш тарткан транспорт чарасы;

территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру, санитария хәлен яхшыртуга ярдәм итү һәм ярдәм итү буенча эшчәнлек «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең территориаль торак пунктларны һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, пробоиннарны тоту буенча административ-территориаль бүленеше янәшәдәге территорияләр;

ташландык транспорт чарасы - милекче тарафыннан алты ай һәм аннан да күбрәк вакытка башка затларның аңа ирекле керүен булдырмаслык хәлдә калдырылган (ишекләр, кузовның пыяла элементлары, кузовның башка элементлары булмау, бикләнмәгән ишекләр, ишекләрне бикләп булмау һ. б. аркасында), шулай ук тиешенчә файдалана алмау билгеләренә ия булган (буш тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләре булмау, башка конструктив детальләр булмау) транспорт чарасы яки башкалар), һәм шул ук вакытта гомуми файдаланудагы урыннарда (йорт яны территорияләрендә) булган, транспорт чараларын саклау өчен билгеләнмәгән, җәяүлеләр йөрүенә, узуына комачаулый торган, территорияне җыештыру, махсус транспортның һәм чүп җыю машиналарының подъездларга һәм чүп контейнерларына бару һәм (яисә) әлеге кагыйдәләр таләпләрен бозып урнаштырылган;

бункер-эре габаритлы калдыкларны җыю өчен билгеләнгән чүп җыю урыны;

вертикаль яшелләндерү-биналарның һәм корылмаларның фасад өслекләреннән, балконнарны, лоджияләрне, галереяларны, терәк диварларны һ. б. кертеп, аларда стационар һәм мобиль үсемлекләр урнаштыру өчен файдалану;

квартал эчендәге (җирле) машина юлы-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

су саклау зонасы - диңгезләрнең, елгаларның, инешләрнең, каналларның, күлләрнең, сусаклагычларның яр сызыгына (су объекты чикләренә) тоташкан һәм күрсәтелгән су объектларын пычратуны, чүпләүне, ләм салуны һәм аларның суларын саегуны булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларының һәм башка объектларның яшәү тирәлеген саклап калу максатларында хуҗалык һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территория хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы.

Елгаларның яисә инешләрнең су саклау зонасының киңлеге аларның чыганакларыннан елгалар яисә инешләр өчен озынлыгы белән билгеләнә:

1) ун километрга кадәр-илле метр күләмендә;

2) уннан илле километрга кадәр-йөз метр күләмендә;

3) илле километрдан һәм аннан да артыграк - ике йөз метр күләмендә;

4) елга, инешнең башланган урыныннан тамагына кадәр озынлыгы ун километрдан да кимрәк булган су саклау зонасы яр буе яклау полосасына туры килә. Елга, инеш чыганаклары өчен су саклау зонасының радиусы илле метр күләмендә билгеләнә;

5) күлнең, сусаклагычның су саклау зонасының киңлеге, сазлык эчендә урнашкан күлдән яисә акваториясе 0,5 квадрат километрдан кимрәк булган күлдән, сусаклагычтан тыш, илле метр күләмендә билгеләнә».

төзекләндерүне торгызу-юлның, тротуарның бөтен киңлегенә ясалма өслекне сыйфатлы итеп торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, җирне тырмалап газоннарны ремонтлау, газон үләннәре чәчү һәм зарарланган яшел үсентеләр урынына утырту, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

газон-махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чәчү нәтиҗәсендә барлыкка килә торган үлән капламы, ул утыртулар, парк корылмалары өчен фон һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булып тора;

гербицидлар-үсемлекләрне юк итү өчен кулланыла торган химик матдәләр;

авыл территориясе -«Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге чикләрендәге территория;

кунакларга машина кую урыны-торак зоналарга килүчеләрнең җиңел автомобильләрен кую өчен билгеләнгән ачык мәйданчык;

ишегалды корылмалары-җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (баз, күгәрчен оялары, сарайлар һ. б.).;

ишегалды территориясе-күпфатирлы бер яки берничә йорт янәшәсендә урнашкан һәм анда яшәүче затларның яисә җәмәгать биналарының гомуми файдалануында булган һәм аларның эшләвен тәэмин итә торган формалаштырылган территория. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар мәйданчыклары, ял итү, кер киптерү, автомобильләр кую урыннары, яшеллекләр һәм җәмәгать файдалануындагы башка объектлар урнаштырыла;

балалар мәйданчыгы-өслегендә балалар уеннары өчен билгеләнгән

объектлар (таулар, карусельләр, таган, комлыклар һәм (яисә) башка шундый объектлар) урнашкан җир кишәрлеге;

йорт хайваннары - хуҗасы-физик зат карамагында булган, аның вакытлыча яисә даими күзәтүе астында булган һәм тоту урыны зоопарк, зообакча, цирк, зоотеатр, дельфинарий, океанариумнар булмаган хайваннар (тоту тыелган хайваннар исемлегенә кертелгән хайваннардан тыш);

йорт хуҗалыгы-ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект исеме күрсәткече), номер билгесе (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатир номеры күрсәткече, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлегенең халыкара символы, флаг тоткычлар, истәлек такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм коелар күрсәткечләре суүткәргеч челтәре, канализация күрсәткече, җир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

сыек көнкүреш калдыклары-халыкның тереклек эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган һәм су агызуның үзәкләштерелгән системасына тоташтырылмаган (технологик яктан тоташтырылмаган) корылмаларга һәм җайланмаларга ташлана торган, агып төшүче суларны кабул итү һәм туплау өчен билгеләнгән хуҗалык-көнкүреш агып төшүче сулары;

бина-бердәм күләмле төзелеш системасын тәшкил итүче (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) капиталь төзелеш объекты, ул автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин;

яшел утыртмалар-билгеле бер территориядәге агач-куак һәм үлән үсемлекләре җыелмасы;

җир кишәрлеге-чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән җир өслегенең өлеше;

җир эшләре - җир казуга, туфрак салуга, территориянең камилләштерелгән яисә туфрак белән капланышын бозуга йә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплауны урнаштыруга (салуга) бәйле эшләр;

эшләр алып бару зонасы-төзелеш, инженерлык коммуникацияләре салу, капиталь һәм башка ремонт эшләре рөхсәт ителгән киртәләнгән территория. Төрле эшләрне башкару (авария хәлендәгеләреннән тыш), җиһазларны, материалларны, калдыкларны, техник инвентарьны тиешле киртәләрдән читкә җыю тыела;

инженерлык коммуникацияләре-инженер-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылыту, торбаүткәргечләр, электр тапшыру, элемтә линияләре һәм Биләр авыл җирлеге территориясендә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

контейнер - эре габаритлы калдыклардан тыш каты коммуналь калдыкларны җыю өчен билгеләнгән чүп җыю урыны;

контейнер мәйданчыгы-Россия Федерациясенең әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнары һәм Россия Федерациясенең халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге законнары таләпләре нигезендә төзелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыклар туплау урыны (мәйданчыгы);

компенсацион яшелләндерү-юкка чыгарылган яки зарарланган агачлар урынына яшел үсентеләр утырту;

түбәләрне яшелләндерү-биналарның һәм корылмаларның түбәләреннән архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чәчәк бакчалары, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) төзү өчен файдалану;

яңгыр канализациясе (яңгыр су агызгычы) - үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы (улаклар, яңгыр кабул итү җайланмалары, лотоклар һәм торбалар), ул яңгыр суларын, кар суларын, су сибү-юу һәм дренаж суларын агызу өчен билгеләнгән;

кече архитектура формалары (алга таба – КАФ) - монументаль - декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары (беседкалар, аркалар, бакча-парк скульптурасы, вазоннар, чәчәк савытлары, шпалерлар), су җайланмалары (фонтаннар, бюветлар, декоратив сулыклар), муниципаль җиһазлар (территориядә урнаштырылган ял итү эскәмияләре) иҗтимагый киңлекләр, рекреацияләр һәм ишегаллары; мәйданчыкларда, сезонлы кафеларда өстәл уеннары өчен эскәмияләр, өстәлләр; бакча һәм урам җиһазлары), коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар (көнкүреш чүп-чарын җыю өчен контейнерлар, урналар, почта тартмалары, инженерлык җиһазлары элементлары), күзәтү люклары һ. б.; чүп өеме-контейнер мәйданчыгында яисә теләсә кайсы территориядә каты көнкүреш калдыклары һәм эре габаритлы чүп-чарның 1 куб. м дан артмаган күләмдә ташлануы;

тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында юлларны, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, ишегалларын һәм җәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

рөхсәтсез чүплек-юридик яисә физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны үз белдеге белән (рөхсәтсез) ташлау (урнаштыру) яисә җыю;

стационар булмаган сәүдә объекты-инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташу (технологик тоташтыру) булу-булмавына бәйсез рәвештә җир кишәрлегенә нык бәйле булмаган вакытлы корылма яисә вакытлы конструкциядән гыйбарәт сәүдә объекты, шул исәптән күчмә корылма;

тышкы яктырту объектлары (чаралары) (яктырту җиһазлары) – тышкы яктырту приборлары (яктырткычлар, прожекторлар), алар урамнарда, скверларда, паркларда, мондый яктырту өчен махсус билгеләнгән терәкләргә, биналарның һәм корылмаларның стеналарына, япмаларына, биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның металл, тимер-бетон һәм башка конструкцияләренә һәм җәмәгать файдалануының башка урыннарында;

төзекләндерү объектлары - җир кишәрлекләренең ясалма өслеге (асфальт-бетон, бетон өслеге һ. б.), иҗтимагый-эшлекле, торак һәм рекреация зоналарындагы җир кишәрлекләренең биналар һәм корылмалар биләмәгән башка өлешләре, шул исәптән мәйданнар, урамнар, үтү юллары, юллар, велосипед юллары, ишегалды эчендәге киңлекләр, балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыклары, хуҗалык мәйданчыклары; җирле әһәмияттәге автомобиль юллары; махсус сакланылучы табигать объектлары һәм тарихи-мәдәни әһәмияткә ия җирләр территорияләрен, шулай ук зиратларны күз алдында тота; яшел утыртмалар (агачлар, куаклар, газоннар һ. б.); тышкы яктырту һәм архитектура-сәнгатьчә яктырту җайланмалары; коймалар, чардуганнар, капкалар; балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыкларын җиһазлау объектлары; бәйрәм предметларын төзекләндерү элементлары буларак карала торган ландшафт һәм башка бизәлеш; территорияне санитар карап тоту өчен

билгеләнгән урыннар, җайланмалар һәм корылмалар, шул исәптән чүп-чарны, җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару өчен җайланмалар һәм корылмалар; җитештерү зоналары һәм аерым җитештерү объектлары территорияләрен, инженерлык инфраструктурасы зоналарын, махсус билгеләнештәге зоналарны төзекләндерү объектлары сыйфатында карала торган, шулай ук тиешле санитар-яклау зоналары; аерым торак биналар, җитештерү һәм инженерлык корылмалары; хокук субъектларының гамәлләре законнарда билгеләнгән төзекләндерү кагыйдәләре һәм нормалары белән җайга салына торган башка объектлар;

юл сервисы объектлары-юл хәрәкәтендә катнашучыларга хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән биналар, төзелешләр, корылмалар, башка объектлар (автозаправка станцияләре, автостанцияләр, автовокзаллар, кунакханәләр, кемпинглар, мотельләр, җәмәгать туклануы пунктлары, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, шуңа охшаш объектлар, шулай ук аларның эшләве өчен кирәкле ял итү һәм транспорт чараларын кую урыннары).

инженерлык коммуникацияләрен салуга, үзгәртеп коруга һәм ремонтлауга бәйле биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү эшләрен, яшелләндерү чараларын, җир эшләрен алып баруга, стационар булмаган объектларны, төзекләндерүнең ясалма объектларын урнаштыруга, юллар төзүгә һәм ремонтлауга мәҗбүри таләпләр - билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт һәм проект документациясе, махсуслаштырылган оешмалар белән шартнамәләр булу һәм дәүләт һәм муниципаль стандартлар нигезендә «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясенең иминлеген тәэмин итү, санитария нормаларын үтәү һәм эстетик торышын саклап калу буенча чаралар комплексын үтәү;

яшелләндерү - үсемлекләр компонентларын актив кулланып, авыл җирлеге тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре буенча эшләр башкаруга (вертикаль планлаштыру, тернәкләндерү, кронирование һ.б.) һәм яшелләндерелгән территорияләрне агачларны, шул исәптән эре үлчәмлеләрне, куакларны утырту, үләнчел газоннарны, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар төзү, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйле комплекслы процесс;

яшелләндерелгән территория-табигый үсемлекләр, ясалма төзелгән бакча-парк комплекслары, бульварлар, скверлар, газоннар, чәчәкләр бакчалары булган кишәрлекләр, җәмәгать, эшлекле, коммуналь, җитештерү билгеләнешендәге аз төзелгән торак территориясе, аның чикләрендә җир өслегенең кимендә 70 проценты үсемлекләр капламы белән билгеләнгән;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - төрле ял итү рәвешләре өчен билгеләнгән яшелләндерелгән территория (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары);

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр-дәвалау, балалар уку һәм фәнни учреждениеләренең, сәнәгать предприятиеләренең, спорт комплексларының, торак кварталларның яшелләндерелгән территориясе;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр-санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

карантин объектларына һәм чүп үләннәренә кертелмәгән һәм аларга карата, федераль әһәмияттәге урманнардан һәм махсус сакланылучы табигать территорияләреннән тыш, Татарстан Республикасы территориясендә аларны ачыклау, аларның таралуын булдырмау һәм юкка чыгару чаралары күрелергә тиешле инвазив (чит) үсемлекләрнең куркыныч төрләре:

1. Борщевик Сосновского (Heracleum sosnowskyi Manden.)
2. Девичий виноград прикрепленный (Parthenocissus inserta (A.Kern.) Fritsch)
3. Ирга колосистая (Amelanchier spicata (Lam.) C.Koch)
4. Клен ясенелистный (Acer negundo L.)
5. Люпин многолистный (Lupinus polyphyllus Lindl.)
6. Недотрога мелкоцветковая (Impatiens parviflora DC.)
7. Череда облиственная (Bidens frondosa L.)
8. Элодея канадская (Elodea canadensis Michx.)
9. Эхиноцистис лопастный (Echinocystis lobata (Michx.) Torr. et A.Gray)
10. Ясень пенсильванский (Fraxinus pennsylvanica Marshall).

ордер - Җир һәм төзелеш эшләрен башкаруга хокук бирә торган документ;

махсус сакланылучы табигать территорияләре-махсус табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия, җирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яисә өлешчә хуҗалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән табигать комплекслары һәм объектлары урнашкан җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге кишәрлекләре;

җәмәгать транспортын көтү тукталышы-җәмәгать транспортын туктату, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм җәмәгать транспортында пассажирларны көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пандус-халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен төрле объектлардан файдалану мөмкинлеген тәэмин итү өчен сөзәк авыш мәйданчык;

парковка (парковка урыны) - махсус билгеләнгән һәм кирәк булганда төзекләндерелгән һәм җиһазландырылган урын, ул шул исәптән автомобиль юлының бер өлеше булып тора һәм (яисә) машина йөрү өлешенә һәм (яисә) тротуарга, юл читенә, эстакадага яисә күпергә терәлеп тора йә эстакадага яисә күпер асты киңлекләренең, мәйданнарның һәм урам-юл челтәренең башка объектларының бер өлеше булып тора һәм оештырылган автомобиль юлы милекчесе яисә башка хуҗасы, җир кишәрлеге милекчесе карары буенча транспорт чараларын түләүле нигездә яисә түләү алынмыйча кую;

бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле чишелеше) - бердәм архитектура һәм төсле чишелешне билгели торган һәм аерым торган бина фасадының тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган килештерелгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган документ;

җәяүлеләр зоналары-муниципаль берәмлек территориясенең халык йөрү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында, транзит хәрәкәт итү максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган кишәрлекләре: тиз йөрешле урамнан тыш һәм җир өсте җәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарихи һәм мәдәни ядкарьләрнең, рекреацияләрнең күп булуы һ.б., җәяүлеләр агымының суммар тыгызлыгы югары булу. Җәяүлеләр зоналары эспланадаларда, җәяүлеләр

урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

җәяүлеләр коммуникацияләре- авыл җирлеге территориясендә җәяүлеләр йөрүен һәм хәрәкәтен тәэмин итә торган тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар. Җәяүлеләр коммуникацияләре муниципаль берәмлек территориясендә җәяүлеләр элемтәсен һәм хәрәкәтен тәэмин итә. Торак пункт территориясендә җәяүлеләр коммуникацияләрен урнаштырганда түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк: транспорт коммуникацияләре белән кисешүләрнең минималь санын, җәяүлеләр коммуникацияләре системасының өзлексезлеген, инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен дә кертеп, кешеләрнең имин, тоткарлыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеген;

автостоянка мәйданчыгы-башлыча җиңел автомобильләрне һәм башка мототранспорт чараларын (мотоциклларны, мотороллерларны, мотоколяскаларны, мопедларны, скутерларны) саклау (туктатып тору)өчен билгеләнгән махсус ачык мәйданчык;

хайваннарны йөртү һәм өйрәтү мәйданчыгы-территориянең йорт хайваннарын йөртү һәм өйрәтү өчен билгеләнгән аерымланган участогы;

яшел утыртмаларны зарарлау-яшел утыртмаларның җир өсте өлешенә һәм тамыр системасына механик, химик һәм башка төрле зарарлану, бу үсүне туктатуга китерми, шул исәптән яшел утыртмаларны йә туфракны зарарлы яки пычраткыч матдәләр белән пычратуга китерә;

су басу - атмосфера явым-төшемнәре, кар эрү, юлларны, тротуарларны сыйфатсыз асфальт-бетон җәю, инженер системаларыннан һәм коммуникацияләреннән су агызу яисә агып чыгу нәтиҗәсендә елгаларда, сусаклагычларда су күтәрелү, юл участогын, транспорт тоннельләрен, территорияләрнең бер өлешен су басу, төзексезлек йә җәяүлеләр, автотранспорт, пассажир транспорты хәрәкәтенә комачаулый торган су кабул итү җайланмаларына һәм су агызу корылмаларына хезмәт күрсәтү кагыйдәләрен бозу. 2 кв. м дан артык мәйданлы, 3 см дан артык тирәнлеккә су җыелган территория су астында калган дип санала;

йорт яны территориясе-хосусый йорт биләмәсенә яисә күпфатирлы йортка турыдан-туры тоташкан, технологик һәм функциональ яктан алар белән бәйле территория;

янәшәдәге территория-мондый җир кишәрлеге төзелгән һәм чикләре Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, җир кишәрлегенә янәшә урнашкан гомуми файдаланудагы территория;

продуктив хайваннар һәм кошлар - сөт, йон, йомырка һәм башка продуктлар алу өчен күп тапкырлар яки даими кулланыла торган хайваннар һәм кошлар;

төзекләндерү проекты-текст һәм график формадагы материаллар булган һәм территорияне һәм башка төзекләндерү объектларын төзекләндерү буенча проект карарларын (шул исәптән төсле) билгели торган документация;

тышкы мәгълүмат чарасын урнаштыру проекты (паспорт) - муниципаль хокукый акт белән расланган, төзекләндерү элементының, атап әйткәндә, тышкы мәгълүмат чарасының тышкы кыяфәтен һәм урнаштыруның төгәл урынын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка

белешмәләрне үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - билгеле бер территориядән каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны җыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;

авыл хуҗалыгы хайваннары-терлекчелек һәм башка авыл хуҗалыгы продукциясе җитештерү өчен кулланыла торган хайваннар, терлек, кыйммәтле мехлы җәнлекләр, куяннар, бал кортлары һ. б.;

төзекләндерү объектын карап тоту-төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының чисталыгын тәэмин итү, тиешле техник, физик, санитар һәм эстетик халәтендә тоту;

территорияләрне карап тоту-җир кишәрлегендә урнашкан биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, коймаларның, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренең һәм аларның конструктив элементларының фасадларын, транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлауга һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

юлларны, квартал эчендәге машина юлларын һәм башка юл инфраструктурасын карап тоту-аларны тиешле тәртиптә һәм чисталыкта тоту, автомобильләрнең һәм җәяүлеләрнең юллар, тротуарлар, юл кырыйлары, квартал эчендәге машина юллары һәм юл хуҗалыгының башка элементлары буйлап ел дәвамында тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү чаралары комплексы;

күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясен), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) карап тоту-гамәлдәге дәүләт һәм муниципаль стандартлар таләпләре нигезендә тиешле хезмәтләр өчен эшкә сәләтлелекне, куркынычсызлыкны, төрле билгеләнештәге җир асты коеларының һәм камераларының эстетик күренешен, яңгыр канализациясен һәм җир асты инфраструктурасының башка элементларын тәэмин итү чаралары комплексы;

махсуслаштырылган автостоянка-ташландык хәлдә калдырылган, хуҗасыз транспорт чараларын саклау өчен билгеләнгән махсус җиһазландырылган һәм саклана торган мәйданчык;

махсуслаштырылган оешмалар-төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы, шул исәптән транспорт чараларын махсуслаштырылган автостоянкага күчерүне гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннар - закон нигезендә оештырылган автомобиль кую урыннары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән башка биналар, корылмалар; «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында» Россия Федерациясе Министрлар Советы - Хөкүмәтенең 23.10.1993 ел, № 1090 карары белән расланган Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковкалар (парковка урыннары);

спорт мәйданчыгы-физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән объектлар (баскетбол щитлары, борыслар, гимнастика стеналары, турниклар һәм (яисә) башка шундый объектлар)урнашкан җир кишәрлеге, территориясе;

тышкы мәгълүмат чарасы-тотрыклы территориаль урнаштыруның

техник җайланмасы, аны кулланып, реклама булмаган тышкы мәгълүмат таратыла»;

стационар реклама конструкциясе - тотрыклы территориаль урнашу өчен техник җайланма, аннан файдаланып тышкы реклама таратыла;

реклама-теләсә нинди ысул белән, теләсә нинди формада һәм теләсә нинди чаралар кулланып таратылган, билгесез затлар даирәсенә адресланган һәм рекламалау объектына игътибар җәлеп итүгә, аңа карата кызыксыну булдыруга яисә аны базарда алга җибәрүгә юнәлдерелгән мәгълүмат;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - кулланучылар игътибарына "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 нчы маддәсе (оешманың фирма исеме, аның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы турында) үз көченә мәҗбүри булган мәгълүматны җиткерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында товарны сату, хезмәтләр күрсәтү урынында билгеләнә торган территорияне төзекләндерү элементы, шулай ук законны үз көченә урнаштыру яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында мәҗбүри булган һәм рекламага бәйле максатларны күздә тотмый торган мәгълүмат;

төзелеш мәйданчыгы-яңаларын (шул исәптән тәгәлләнмәгән төзелеш объектларын) төзү, шулай ук гамәлдәге күчемсез мөлкәт объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яисә) ремонтлау, демонтажлау урыны, шулай ук корылмаларны төзү һәм (яисә) монтажлау, ремонтлау, реконструкцияләү һәм (яисә) техник яктан яңадан коралландыру урыны;

тактиль өслек-өске катламның фактурасы сизелерлек үзгәрә торган өслек;

каты коммуналь калдыклар-физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар, шулай ук шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында физик затлар тарафыннан торак урыннарда алардан файдалану процессында үз Куллану үзлекләрен югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге барышында барлыкка килә торган һәм физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыкларның составы буенча охшаш калдыклар керә;

гомуми файдаланудагы территорияләр-чикләнмәгән затлар даирәсе тоткарлыксыз файдалана торган территорияләр (шул исәптән гомуми файдаланудагы су объектларының мәйданнары, урамнары, юллары, яр буйлары, яр буе полосалары, скверлар, бульварлар);

транспорт чарасы - юллар буйлап кешеләрне, йөкләрне яисә анда урнаштырылган җиһазларны (шул исәптән прицепларны, ярымприцепларны һәм транспорт чарасы составында хәрәкәт итү өчен кирәкле башка җайланмаларны)йөртү өчен билгеләнгән җайланма;

территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны җыюга, махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруга, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чараларга бәйле эшчәнлек төре;

күрсәткечләр: - бина фасадында урнаштырыла торган урамнар, йортлар, подъездлар һәм фатирлар номерлары, янгын гидранты, грунт геодезия билгеләре, магистраль камералары һәм сүүткәргеч челтәре коелары, шәһәр канализациясе, җир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрия билгесе,

объектның инвалидлар өчен файдалана алырлык булуы күрсәткечләре;

- туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең урыны, урнашуы турында гомумиләштерелгән мәгълүмат булган аерым стелалар рәвешендә урнаштырыла торган күрсәткечләр;

вәкаләтле органнар - «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге җирле үзидарәсенең үз компетенциясе чикләрендә шәһәр территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыручы функциональ һәм территориаль органнары;

урна-күләме 0,2 куб метрдан 0,5 куб метрга кадәр булган махсус савыт (чиләкләр, тартмалар һәм башка шундый савытлардан тыш), чүп җыю өчен хезмәт итә;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күрү зонасына ия, кагыйдә буларак, үзәк һәм/яки башка әһәмияттәге урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән;

фриз-фасадны яисә горизонталь полоса рәвешендәге козырекны уратып алучы декоратив элемент;

фронтон-бинаның түбә дәрәҗәсеннән югарырак чыгып торган фасадының соңгы каттагы тәрәзәләрнең яки чыгып торган элементларның өске тамгасыннан фасадның өске тамгасына кадәр үлчәнә торган соңгы өлеше;

хуҗалык мәйданчыклары-йорт яны территориясендә кер киптерү, келәмнәрне һәм йорт әйберләрен, чүп җыю урыннарын чистарту өчен махсус җиһазландырылган хуҗалык билгеләнешендәге мәйданчыклар;

төзекләндерү элементлары-декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналар, корылмалар, корылмалар фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган капиталь булмаган корылмалар һәм корылмалар, территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган мәгълүмат щитлары һәм күрсәткечләр;

төзекләндерү объектларының элементлары-төзекләндерү объектларының тышкы кыяфәтен билгели торган, төзекләндерү объектларын визуаль кабул итүне, шулай ук төзекләндерү объектларыннан аларның функциональ билгеләнеше нигезендә файдалануны (эксплуатацияләүне) тәэмин итә торган конструктив һәм функциональ өлешләре;

яшелләндерү элементлары-скверлар, парклар, сәнәгать һәм торак төзелешендә, иҗтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә төрле биналар каршындагы яшелләндерелгән участоклар, шулай ук яшелләндерү өчен билгеләнгән территорияләр;

өслекләрне берләштерү элементлары-борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар, баскычлар.

Бүлек 3. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны һәм җыештыруны оештыруга карата гомуми таләпләр

Статья 8

1. «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар

(алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

2. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

3. Физик һәм юридик затлар, барлык оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек хокукындагы, башка әйбер хокукындагы йә мәҗбүри хокуктагы җир кишәрлеге территориясен (алга таба - җир кишәрлекләренең хокук ияләре), шулай ук биналарны, корылмаларны гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә мөстәкыйль рәвештә яисә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчаларыннан. Башка территорияләрне җыештыруны һәм карап тотуны оештыру җирле үзидарә органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.1. Автомобиль юлларының юл буенда яисә алар янында урнашкан сервис объектлары (кибетләр, кафелар, кунакханәләр, АЗСлар, СТО, ял мәйданчыклары) өчен бүленгән территорияләрне карап тоту һәм җыештыру мондый объектларның хуҗасы (милекчесе) тарафыннан башкарыла.

4. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, арендаторлар арасында территорияләрне җыештыру чикләрен билгеләү пропорциональ рәвештә тигез өлешләрдә башкарыла.

- әгәр бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер йә мәҗбүри хокукта берничә затныкы булса, җыештырылырга тиешле территория күчемсез мөлкәт объектына милек хокукындагы яисә башка хокукның өлешенә пропорциональ рәвештә билгеләнә;

- җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин. Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хуҗалары (файдаланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә;

- физик яисә юридик зат карамагындагы җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләгән җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча территория җыештырылырга тиеш;

- әгәр бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер хокукында яисә мәҗбүри хокукта берничә затныкы булса, фасадның эчтәлеге якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин ;

- килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукындагы яисә күчемсез милек объектына башка хокуктагы өлешкә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

5. Гражданнар (индивидуаль торак йортларның милекчеләре яисә яллаучылары), муниципаль берәмлек территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы юридик затлар һәм индивидуаль эшкуарлар каты коммуналь калдыкларны, сыек көнкүреш калдыкларын, биологик калдыкларны, медицина калдыкларын, эре габаритлы һәм төзелеш чүпләрен чыгаруны калдыкларны җыю, транспортлау, файдалану, зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлегенә лицензиясе булган махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә оештыралар.

6. Милекчеләр, җирдән файдаланучылар, җир кишәрлекләрен һәм территорияләрне арендалаучылар булган физик затлар, шәхси эшмәкәрләр һәм

юридик затлар әлеге җир кишәрлекләрендә һәм территорияләрдә үсемлекчелек калдыкларын һәм башка калдыкларны яндыруга, шулай ук 3 метрдан артык биеклектәге кар урнаштыруга һәм туплауга, бораулауга юл куймаска тиеш.

7. Физик затлар, индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар: җир милекчеләре, җирдән файдаланучылар, җир кишәрлекләрен арендага алучылар, җир кишәрлекләренең һәм территорияләрнең хәвефле торләре үсүгә юл куймаска тиеш, алар карантин объектларына һәм чүп үләннәренә кертелмәгән һәм аларга карата Татарстан Республикасы территориясендә аларны ачыклау, таратуны булдырмау һәм аларны юкка чыгару чаралары күрелергә тиеш, моңа федераль әһәмияттәге урманнардан һәм аеруча саклана торган табигать территорияләреннән тыш, җир кишәрлекләрендә барлыкка килгән куркыныч яшь агачлар (шул исәптән коймалар һәм фасадлар буйла буйларында) һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә, муниципаль берәмлек территориясендә таралу максатларында, алар урнашкан башка җирләрдә урнашкан территорияләргә караган биналар һәм корылмалар буйлап) үсүгә юл куймаска тиеш.

8. Контейнерларны һәм бункерларны тутыру һәм артык төяү, шулай ук аларга икенчел чимал булган калдыкларны, ягулык-майлау материалларын, майланган иске-москыны, авторезинаны, газ разрядлы һәм люминесцент лампаларны ташлау тыела. Күрсәтелгән калдыклар бу максатлар өчен махсус бүлеп бирелгән савытларда һәм биналарда сакланырга һәм калдыкларны җыю, файдалану, транспортлау, зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлегенә лицензияләре булган махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

9. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар тарафыннан - әлеге йортта күпфатирлы йорт милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә (алга таба - идарәче оешмалар) гамәлгә ашырыла.

10. Индивидуаль торак йортларның территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылары) тарафыннан башкарыла.

11. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзегән вәкаләтле орган йә оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең саклау зоналарында - күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләрнең хуҗалары.

12. Урамнардан һәм юллардан җир асты суларын һәм җир өсте суларын агызу өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

13. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

14. Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен җаваплылыкны аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсуслаштырылган оешмалар тота.

15. Төзекләндерү эшләрен башкару еешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, заказ бирүче тарафыннан билгеләнә.

16. Физик һәм юридик затлар тарафыннан җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре бирелгән җир кишәрлеге чикләре нигезендә билгеләнә (әгәр җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләгән җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча).

17. Вәкаләтле орган билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

Бүлек 9. Җир кишәрлекләрен, юлларны, индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм аларга якын территорияне төзекләндерү

Статья 37

1. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

1) чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан (бозланудан)җыю;

2) юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, машина юлларының, җәяүлеләр территорияләренең машина үтә торган өлешен бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;

3) кар көрәү һәм себерү;

4) кар-бозны саклау һәм утильләштерү буенча махсуслаштырылган мәйданчыкларга кар һәм бозны (боз бермлекләрен) чыгару;

5) контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрне, кече архитектура формаларын һәм башкаларны урнаштыру һәм аларны чисталыкта һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;

6) чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

7) яңгыр һәм кар суларын агызу;

8) каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм чыгару;

9) тузан барлыкка килүне һәм һаваны дымландыруны киметү өчен территориягә су сибү;

10) яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итү, аларны карау; территориядә булу гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә, физик һәм юридик затлар мөлкәтенә куркыныч тудыра торган коры-сарыны һәм яшел утыртмаларны

үз вакытында кисү, Сосновский балтырганын гражданнар тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркынычсыз булган ысуллар (химик, механик һәм башкалар) белән юкка чыгару, бетерү буенча чаралар үткәрү;

11) карантин объектларына һәм чүп үләннәренә кертелмәгән һәм аларга карата, федераль әһәмияттәге урманнардан һәм махсус саклланылучы табигать территорияләреннән тыш, аларны ачыклау, аларның таралуын булдырмау һәм Татарстан Республикасы территориясендә юкка чыгару чаралары күрелергә тиешле инвазив (чит) үсемлекләрнең хәвефле төрләрен бетерү чаралары ул үсентеләргә һәм чәчәк ата башлаганчы, таралу урыннарын сиптерү юлы белән уздырылырга тиеш гербицидлар һәм (яисә) арборицидлар белән эшкәртү; чаптыру, коры үсемлекләрне җыю, тамыр системасын казу; туфрак эшкәртү, күпьеллык үләннәр чәчү;

12) коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, күперләрне, җәяүлеләр кичүләрен төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка җир эшләрен башкару;

13) күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясен), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә тоту;

14) төзелеш мәйданчыкларының, шул исәптән төгәлләнмәгән төзелеш объектларының киртәләрен карап тоту. Эшләр алып барылмый торган төгәлләнмәгән төзелеш объектлары тиешле эстетик күренешкә ия һәм кешеләр һәм транспорт иминлеген тәэмин итә торган төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш;

15) җимерелгән (сүтелгән, җимерелә торган) биналарның, корылмаларның территориягә чит затлар үтеп керү һәм (яисә) калдыкларны рөхсәтсез урыннарда урнаштыру мөмкинлеген булдырмый торган җир кишәрлекләренә киртәләр кую һәм аларны карап тоту;

16) җир кишәрлеге хуҗасы индивидуаль торак йорт яисә хуҗалык корылмалары төзегән очракта, Биләр авыл җирлеге башкарма комитетының язма рөхсәте булганда, төзелеш материалларын йорт биләмәсе янындагы территориядә, шул исәптән урамда вакытлыча саклау рөхсәт ителергә мөмкин. Төзелеш материаллары кешеләрнең гомеренә һәм сәламәтлегенә, шулай ук ишелү, аву яки башка йогынты нәтиҗәсендә өченче затларның мөлкәтенә зыян китерүне булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга тиеш.

Бүлек 21. Йорт хайваннарын һәм кошларын карап тоту

Статья 79

1. Җәмәгать урыннарында озатып йөрүче затлардан башка торучы күзәтүчесез хайваннар тотылырга тиеш.

2. Күзәтүчесез калган хайваннарны аулауны мондый хайваннарны тапкан махсуслаштырылган предприятие яисә башка зат җирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү буенча башкарырга мөмкин.

3. Хуҗасыз калган хайваннарны аулау чараларын гамәлгә ашыру хайваннарга карата гуманлы мөнәсәбәт һәм иҗтимагый әхлак нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

4. Рөхсәт ителми:

1) хайваннарны судның тиешле карарыннан башка фатирлардан һәм хосусый йорт биләмәләре территориясеннән тартып алырга;

2) кибетләр, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре янындагы этләрне бәйдәнатькындырырга.;

3) ветеринария органнары тәкъдименнән башка балык тотуның тозакларын һәм башка чараларын файдаланырга.

4) торак массивлар, җәмәгать урыннары һәм социаль объектлар территориясендә хуҗалары булмаган терлекләрне өстәмә тукландыру. Искәрмә - тыю җирле үзидарә органы тарафыннан хуҗасыз терлекләрне ашату өчен махсус оештырылган урыннарга кагылмый.

Алексеевск муниципаль районының
Биләр авыл җирлеге башлыгы,
Совет рәисе **А. И. Рузанов**

Биләр авыл җирлеге
Советының 16.03.2026 ел, № 12
карарына 2 нче кушымта

«Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» Совет карары проекты буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу
ТӘРТИБЕ

1.«Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» Совет карары проектына тәкъдимнәр Биләр авыл җирлеге советына түбәндәге адрес буенча кертелә: Татарстан Республикасы, Алексеевск муниципаль районы, Биләр авылы, Калинин урамы, 3 йорт, язма рәвештә төзәтмәләр таблицасы рәвешендә:

№	Пункт, пунктча	Карар проекты тексты	Төзәтмә тексты	Төзәтмәне исәпкә алып проект тексты	Төзәтмә авторы (Ф. И. А., адресы, эш, уку урыны)

Тәкъдимнәр эш көннәрендә 8.00 сәгатьтән 17.00 сәгатькә кадәр гавами тыңлаулар уздырылырга 7 көн кала кабул ителә.
2. Гавами тыңлауларда катнашу өчен гаризалар түбәндәге адрес буенча бирелә: Татарстан Республикасы, Алексеевск муниципаль районы, Биләр авылы, Калинин урамы, 3 йорт, язма рәвештә шәхсән яисә почта аша.
Гаризалар эш көннәрендә 8.00 сәгатьтән 17.00 сәгатькә кадәр кабул ителә
3. Гражданнарның тәкъдимнәре эшче төркем тарафыннан теркәлә һәм карау өчен Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советына һәм Башлыгына тапшырыла.

Алексеевск муниципаль районының
Биләр авыл җирлеге башлыгы **А. И. Рузанов**

СОВЕТ БИЛЯРСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ

Биләр авыл җирлеге
Советының 16.03.2026 ел, № 12
карарына 3 нче кушымта

«Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» Совет карары проекты буенча гавами тыңлаулар үткәрү

ТӘРТИБЕ

1. «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» Совет карары проектын карау буенча гавами тыңлаулар Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 25 статьясы нигезендә үткәрелә.

2. Гавами тыңлаулар Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, прокуратура, белгечләр, сәяси партияләр, башка иҗтимагый берләшмәләр вәкилләрен, белгечләрне, кызыксынган затларны чакырып үткәрелергә мөмкин.

3. Гавами тынлауларда Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

4. Катнашучыларны теркәү гавами тыңлаулар башланырга 1 сәгать кала башлана.

5. Үзгәрешләр кертү проектына кергән тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча оештыру комитеты рәисе гавами тыңлауларда рәислек итә.

6. Гавами тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул анда катнашучыларга тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы, тыңлауларны үткәрү тәртибе турында хәбәр итә.

7. Беркетмәне рәсмиләштерү, кергән тәкъдимнәрне, тәкъдимнәрне исәпкә алу өчен секретариатның җитәкчесе һәм ике әгъзасы составында гавами тыңлаулар секретариаты сайлана.

8. Төп доклад белән үзгәрешләр кертү турында карар проектын эшләү буенча оештыру комитеты җитәкчесе чыгыш ясый

9. Төп докладтан соң сүз гавами тыңлауларда катнашу өчен чакырылган катнашучыларга бирелә.

10. Гавами тыңлауларда чыгыш ясау хокукына ия катнашучылар үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен гариза бирү вакытына карап чират тәртибендә чакырылалар.

11. Гавами тыңлауларда катнашучыларның чыгышлары расланган регламент нигезендә дәвам итәргә тиеш.

12. Гавами тыңлауларда катнашучылар чыгышлары тәмамланганнан соң рәислек итүче рөхсәте белән чыгыш ясаучыларга сораулар бирергә хокуклы.

13. Гавами тыңлауларда катнашучылар гавами тыңлаулар барышына тыкшынырга, аларны бүлдерергә һәм үткәрүгә комачауларга хокуклы түгел.

14. Гавами тыңлаулар үткәргәндә тәртип саклау гавами тыңлауларда катнашу өчен мәҗбүри шарт булып тора.

15. Гавами тыңлаулар үткәрү тәртибе бозылган очракта, рәислек итүче аларны тыңлаулар уздырыла торган бинадан чыгаруны таләп итәргә хокуклы.

16. Чыгышлар тәмамлангач, рәислек итүче гавами тыңлаулар барышында әйтелгән искәрмә, тәкъдимнәрне тогәлләштерү өчен оештыру комитеты секретарена сүз бирә ала.

17. Гавами тыңлауларда катнашучыларның барлык кисәтүләре һәм тәкъдимнәре гавами тыңлаулар беркетмәсенә кертелә. Гавами тыңлаулар беркетмәсенә оештыру комитеты рәисе һәм секретаре имза сала һәм Биләр авыл җирлеге Советы материалларында билгеләнгән тәртиптә саклана.

18. Гавами тыңлаулар нәтиҗәләре буенча бәяләмә гавами тыңлаулар секретариаты тарафыннан әзерләнә һәм халыкка җиткерелергә тиеш.

19. Гавами тыңлауларны оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итү Биләр авыл җирлеге Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Алексеевск муниципаль районының
Биләр авыл җирлеге башлыгы **А. И. Рузанов**